

KRONİK

LÜBNAN SAVAŞI ÜZERİNE

Özge Özkoç, A.Ü. Siyasal Bilgiler Fakültesi Araştırma Görevlisi

İngiliz Marksist tarihçi Eric Hobsbawm'ın, "uzun" 19. yüzyılda kökenlerini aradığı "kısa" 20. yüzyılı *Aşırılıklar Çağı* olarak nitelendirmesi, 21. yüzyılın "kısacık" tarihi için de geçerli olabilir mi acaba? Her ne kadar böyle bir sorunun cevabını 21. yüzyıl tarihini yazmaya girişecek tarihçilere bırakmak daha anlamlı olacaksa da, 2000'lerin ilk altı yılının üç -ve daha da fazlasıyla başlamış olması sanki yeni bir *Aşırılıklar Çağı*'nın eşliğinde olduğumuza işaret ediyor. Bunun miladını ise 11 Eylül 2001 tarihiyle başlatmak mümkün.

Defalarca akademik çevrelerde, yazılı ve görsel basında, özellikle de strateji ve güvenlik konulu ve "uluslararası ilişkiler" (!) perspektifinden dünyayı çözümlmeye yönelik televizyon programlarında tartışılan, konuşulan 11 Eylül 2001 kırılmasının ardından Ortadoğu'ya ilişkin yeni bir dönüşüm, ama Birleşik Devletler'in taşıyıcılığını yaptığı "yukarıdan dönüşüm" amacıyla gerçekleştirildiği öne sürülen Afganistan ve Irak müdahalelerine -aslında savaş kelimesini kullanmak daha anlamlı olacaktır çünkü müdahale kavramı kanımca görece daha yumuşak ve naif bir anlam taşımaktadır- 2006 Temmuzunda bir yenisi daha eklendi: Lübnan müdahalesi (savaş!). Artık herkesin ezbere bildiği şekliyle, 12 Temmuz 2006 tarihinde, İsrail'in *sözde* Hizbullah'ın iki İsrail askerini kaçırmasına misilleme olarak Lübnan'da başlattığı savaş, 11 Eylül'ün ertesinde Birleşik Devletler'in Ortadoğu'da yürüttüğü harekâtın bir parçası olduğu kadar, Filistin-İsrail sorunu bağlamında düğümlenen çözümsüzlüğün de bir parçasıydı. Dolayısıyla bu (yeni) Lübnan savaşı, iki İsrail askerinin kaçırılmasına yönelik bir misillemenin ötesinde, son beş yıldır dünyada ve bölgede olup bitenlerden ve hatta 1982'de İsrail'in Lübnan'ı işgaliyle başlayan süreçten bağımsız değildi. Nitekim Lübnan'a yönelik savaşın asker kaçırma olayıyla sınırlı olmadığı, 24 Haziran 2006 tarihinde, İsrail ordusunun Gazzeli iki sivil kaçırmasının ertesinde Filistinlilerin bir İsrail askerini kaçırmasına karşılık Gazze'nin İsrail tarafından yerle bir edilmesinin anımsanmasıyla açığa çıkmaktadır. Dolayısıyla, İsrail tarafının iddia ettiği gibi, Lübnan savaşının vebalini taşıyacak olan sadece Hizbullah değildir.

Peki, 2006 Temmuz'ndaki bu savaşı şekillendiren süreçte neler oldu? Aslında Temmuz 2006'daki Lübnan savaşı, bir yandan temelleri 21. yüzyılın başlarında atılan yeni bir dönüşümün bir yandan da Lübnan'da 1975 yılında başlayan "on beş yıl savaşları"¹nin mirasçısı olarak ortaya çıktı. 11 Eylül olaylarının ertesinde, "terör" ve siyasal İslam arasında sıkı bir bağlantı kurarak Soğuk Savaş'ın sona ermesiyle kaybettiği "ötekisi"²nin (komünizm) yerine yeni bir "öteki" yaratan/yaratmayı amaçlayan Birleşik Devletler, bu yeni "öteki"ye karşı, kendi tanımlamasıyla "genişletilmiş" Ortadoğu'da yeniden bir yapılanmaya girişti. Birleşik Devletler önce savaşlarla, sonra da Büyük Ortadoğu Projesi (BOP) ya da Genişletilmiş Ortadoğu ve Kuzey Afrika Projesi (GOKAP) gibi "demokratikleş(tir)me" adımlarıyla (!) bölgenin uluslararası kapitalist sisteme eklenmesi amacıyla Ortadoğu'daki potansiyel muhalefet unsurlarını bertaraf etmeye yöneldi. Birleşik Devletler hegemonyasına ve bölgede İsrail'in güvenliğine yönelik muhalefeti simgeleyen Hizbullah-Hamas-İran ve Suriye arasındaki bağlantılara paralel olarak Lübnan savaşı da bu sürecin bir devamı olarak ortaya çıktı.

21. yüzyılın başlarındaki bu gelişmelere paralel olarak, yıllardır devam eden ve Lübnan'ı da kapsayan bölgesel düzeydeki problemler de bu yeni Lübnan savaşının tetikleyicisi oldular. Lübnan'daki FKÖ eğitim ve Filistinli mülteci kampları, 1982 yılında İsrail'in Lübnan topraklarında FKÖ'ye karşı yürüttüğü savaşın ve 2000 yılına kadar devam edecek bir işgalin maddi zeminini oluşturdu. 1967 Arap-İsrail Savaşları sonucu Golan Tepeleri'nin İsrail işgali altında kalması ve ardından İsrail'in Lübnan'a konuşlanması ise, Lübnan'la tarihsel bağları bulunan Suriye'yi de Lübnan'daki gelişmelerin içerisine çekti. Lübnan'ın güneyi İsrail; kuzeyi ise Suriye işgali altında kaldı. 2000 yılına gelindiğinde İsrail'in 1982'den beri işgal ettiği Lübnan topraklarından çekilmesiyle, Birleşik Devletler ve İsrail tarafından Suriye'nin de Lübnan'daki askeri varlığını sonlandırmasına yönelik talepler dile getirilmeye başlandı. 11 Eylül 2001'den sonraki süreçte Suriye'nin Irak işgaline destek vermemesi üzerine, Suriye Birleşik Devletler tarafından "şer ekseninde" "terörizm"e destek

1 Filistinli gerillaların Ürdün'den çıkarılmasının sonrasında Lübnan'a yerleşerek, özellikle Lübnan'ın güneyinde yapılanan FKÖ eğitim ve Filistin mülteci kamplarından ve ülkenin içerisindeki Filistinli varlığından rahatsızlık duyan Hıristiyan Maruniler'in 1975 yılında Filistinliler'e yönelik başlattığı savaş, daha sonra İsrail ve Suriye'nin bu savaşa müdahil olmalarıyla on beş yıl boyunca devam etti. Bu on beş yıllık zaman dilimi, literatürde Lübnan iç savaşı olarak adlandırılrsa da, sadece Lübnan'daki farklı etnik unsurların birbirleriyle olan savaşını değil, Lübnan'a dışarıdan müdahalelerle şekillenen bir savaş dönemine tekabül ettiğinden -Arap entelektüeli Nazik Yared'in ifadesiyle- bu dönemi "on beş yıl savaşları" olarak adlandırmayı tercih ediyorum.

veren ülkeler sınıflandırmasında yer alırken, Lübnan'daki Suriye varlığı da artan oranda eleştirilere maruz kalmaya başladı. Birleşik Devletler destekli Lübnan Başbakanı Refik Hariri'nin başını çektiği Suriye karşıtı grubun, Suriye destekli Lübnan Devlet Başkanı Emile Lahoud'un görev süresinin uzatılmaması yönündeki talepleriyle Lübnan'da gerginleşen ortamın ve Suriye karşıtlarının yardımına koşan ise, 2 Eylül 2004 tarihinde Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi tarafından alınan 1559 sayılı karar oldu. Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi'nin Suriye'nin Lübnan'dan çekilmesini ve Lübnanlı olan ya da olmayan tüm askerlerin silahsızlandırılmasını öngören 1559 sayılı kararına rağmen,² ertesi gün Lübnan parlamentosunun Emile Lahoud'un görev süresini üç yıl süreyle uzatmaya karar vermesiyle Lübnan üzerinden yürüten kriz doruk noktasına ulaştı. Bundan beş ay sonra Refik Hariri'nin bir suikaste kurban gitmesi ve bu suikastte "Suriye'nin parmağı" olduğuna dair iddialar, ABD'nin Lübnan'daki Suriye varlığını eleştiren kampanyasının yoğunlaşmasına zemin hazırladı. Birleşmiş Milletler nezdinde, Hariri suikastini araştırmak üzere kurulan Komisyon Suriye'yi itham eden raporlar yayınladıkça, Lübnan'daki Suriye karşıtları da seslerini daha fazla duyurur hale geldiler. Nitekim Lübnan'da Birleşik Devletler'in desteklediği farklı mezheplerin liderlerini bir araya getiren, Lübnan'daki Suriye varlığına son vermeye ve Hizbullah'ın Lübnan'daki nüfuzunu kırmaya odaklanan bir koalisyon oluşturuldu. Lübnan'da Suriye karşıtı hareketlenmenin sonucunda ise, hükümeti istifaya zorlayan "Sedir Devrimi"nin gerçekleştiği ilan edildi. Orta Asya ve Balkanlar'daki *sözde* devrimlere bir yenisi daha ekleniyordu: "Sedir Devrimi." Aslında, Birleşik Devletler Lübnan bayrağının ortasında bulunan sedir ağacı sembolünden esinlenerek Lübnan'daki hareketlenmeye bu ismi uygun gördü. Birleşik Devletler'den itici gücünü alan bu "devrim"ın bölgede, BOP ya da GOKAP'da dile getirildiği şekliyle, diğer ülkelere de örnek olacak bir "demokratikleşme" hareketinin başlangıcı olacağı düşünülmektedir. Fakat "Sedir Devrimi" başka bir amaca, Suriye'nin ve Hizbullah'ın ülkeden çıkarılmasına hizmet etmekteydi. Nitekim Suriye, artan baskılar sonucu 2005 yılında Lübnan'daki askerlerini çekerken, Mayıs 2005'te Lübnan'da yapılan seçimler sonucu Fuad Sinyora yeni başbakan olarak seçildi. Bu süreçte 1559 sayılı Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi kararınının Suriye'nin Lübnan'daki askeri varlığını sonlandırmayı hedefleyen ilk aşaması gerçekleştirilmiş oldu.

2 1559 sayılı Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi kararının ilk odak noktası Suriye'nin Lübnan'dan çekilmesi olmakla birlikte Lübnan'daki askerlerin silahsızlandırılmasına yönelik vurgusuyla ikincil hedefi ise, 1982'den beri Lübnan'ın güneyinde yapılan Hizbullah'dı.

Hizbullah'ın silahsızlandırılmasına yönelik ikincil hedef -başarısız da olsa- 2006 Temmuz'ndaki Lübnan savaşıyla gerçekleştirilmeye çalışıldı.

Diğer yandan Filistin'de Ocak 2006 yapılan seçimlerinden artık neredeyse İsrail ile işbirliği içerisinde olan FKÖ'nün değil de Hamas'ın yani bir "terör" örgütünün zaferle çıkması, Birleşik Devletler ve İsrail'in Filistin'e yönelik tavırlarındaki bir sertleşmeyi de beraberinde getirdi. 2005 yılında Şaron'un 2010 yılına kadar İsrail'in nihai sınırlarını belirleme hedefinin ve Filistin'le barışın ilk aşaması olarak Gazze'deki Yahudi yerleşimlerinin boşaltılmasının, Hamas zaferinden sonra Gazze'de yürütülen bombalamalarla ve İsrail askerlerinin her an Gazze'ye girebilme yetkilerini saklı tutmalarıyla ne derecede bir barış girişimi olduğu da ortaya çıkmaktaydı. Filistin seçimlerini Hamas'ın kazanması, İran ve Suriye'nin Hamas bağlantısı -örneğin Filistin'e Batı yardımları kesildiğinde bu iki ülkenin Hamas'a mali destekte bulunacaklarını ilan etmeleri- İsrail'in güvenliğine yönelik tehdit algılamasını arttırmaktaydı. Bütün bu unsurlara Lübnan topraklarında yapılan ve Lübnan siyasal hayatına da eklenmeye çalışan Hizbullah'ın Hamas, İran ve Suriye bağlantısı eklenince, Hizbullah İsrail için birincil hedeflerden biri haline geldi. İsrail Temmuz'da başlayan Lübnan savaşıyla Hizbullah üzerinden İran ve Suriye'ye darbe indirirken, Hamas'ın "kalesi" olan Gazze'deki şiddet eylemlerine, her ne kadar Lübnan'daki savaşın şiddeti karşısında arka planda kalsa da, devam etti.

Aralıksız bir ay süren, Lübnan'ın ve Beyrut'un güneyini yerle bir eden ve en az Hizbullah milisleri kadar sivil katilamına da yol açan bu yeni Lübnan savaşı, hem İsrail ve Birleşik Devletler hem de Hizbullah'ın Lübnan ve bölgedeki konumu açısından önemli sonuçlar doğurdu. Savaş öncesinde İsrail Başbakanı Ehud Olmert'in İsrail'in askeri kapasitesi karşısında Hizbullah'ın bir an önce kökünün kazanabileceğine, Hizbullah yüzünden yerle bir edilecek Lübnan'daki etnik unsurlar arasında da 1982'dekine benzer şekilde bir iç hesaplaşmanın yaşanacağına ve bununla bağlantılı olarak İsrail'in işinin kolaylaşacağına dair hesaplamalarının bir ay süren saldırılar sonunda beyhude bir bekleyiş olduğu ortaya çıktı. İsrail, Lübnan topraklarında Hizbullah'a karşı yürüttüğü savaşı askeri açıdan kazanamadığı gibi, İsrail saldırıları şiddetlendikçe Hizbullah'ın ülkeyi bölmekten çok birleştirici bir rol oynamaya başlaması, İsrail'in savaşı moral açıdan da kaybetmesine yol açtı. Nitekim, savaşın sonlanmasının ardından Hizbullah lideri Nasrallah bir milyon Lübnanlı'nın karşısında yaptığı konuşmada savaşın galibinin kendileri olduğunu dile getirmekteydi. Hizbullah'ın beklenmedik karşı koyuşu İsrail'i "yenilgiye eşdeğer" bir geri çekilmeye zorladı. İsrail Lübnan'ı yerle bir etmesine rağmen Hizbullah'ın "kökünü kazıyamayan" İsrail yönetimi, içeride savaşın başarıyla yürütülemediği ve nihai hedefe ulaşamadığı gerekçesiyle neredeyse Olmert'i istifaya sürükleyecek

ciddi anlamda eleştirilere maruz kaldı. Dolayısıyla İsrail için Lübnan savaşı, “İsrail’in Vietnamı”nı yaratmaktan öte bir işleve sahip olamadı. İsrail’in 2010 yılına kadar nihai sınırları belirleme hedefinin ve *sözde* Gazze’den çekilmenin sonrasında gerçekleştirilecek olan Batı Şeria’dan çekilme politikasının askıya alındığını açıklaması ise, “Lübnan bataklılığı”nın İsrail’de yarattığı şokun ertesinde geldi. Nitekim “tek taraflı barış” politikasının ilk ayağını oluşturan 2005 yılındaki Gazze’den çekilmenin savaş boyunca süren Gazze bombalamalarıyla, savaş sonrasında da “tek taraflı barış” politikasının ertelendiğine ilişkin açıklamalarla, İsrail’in “barış yanlısı” tutumunun ne menem bir şey olduğu anlaşıldı.

Savaş boyunca –daha önceki örneklerde de olduğu gibi- İsrail’in kayıtsız şartsız en büyük destekçisi olan Birleşik Devletler de eleştirilere maruz kaldı. Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi’nin savaşı sonlandıracağı düşünülen ateşkes kararını bir ay boyunca al(a)mamış olması, bütün görüşmelerde İsrail tarafını destekleyen Birleşik Devletler’e yönelik eleştirinin dozunu arttırdı. İsrail’in orantısız güç kullanımı sonucu artan sivil ölümlerinin ve ülkenin altyapısını yerle bir eden İsrail bombardımanı sırasında gerçekleşen “katliamlar”ın bir diğer sorumlusu, ateşkes kararının gecikmesindeki temel aktör olan Birleşik Devletler olarak algılandı. Diğer yandan, Dışişleri Bakanı Condoliza Rice’in savaş boyunca bölgede yürüttüğü mekik diplomasisi sırasında dile getirdiği “Yeni bir Ortadoğu”nun kurulmakta olduğuna dair mesajı, Birleşik Devletler’in Ortadoğu’daki dönüşüm sürecini gerektiğinde BOP ve GOKAP gibi yumuşak geçiş sağlayacak yukarıdan dayatılan projelerle gerektiğinde de savaşla başlatılacağı/sürdüreceğinin altını çizmekteydi.

Lübnan Savaşı’nın en büyük etkisi, Hizbullah’ın ülkedeki ve hatta bölgedeki konumunun değişmesine yönelik oldu. 1982 yılında, İsrail’in Lübnan’a girmesiyle -dönemin koşullarıyla uyumlu bir şekilde- yükselişe geçen siyasal İslam’ın söyleminden feyz alarak kurulan Hizbullah, 2006 yılındaki yeni savaşla nereye evrildi? Bu savaşla birlikte İsrail, Lübnan halkı tarafından, 1982 işgalinden farklı olarak, Lübnan içerisindeki Hıristiyan Marunileri ve hatta Sünniler ile Şii’leri rahatsız eden bir varlığa (FKÖ’ye) karşı değil, 1990’dan beri yeni yeni toparlanmakta olan Lübnan’ın bizzat kendisine yönelik bir savaş başlatmış olarak algılandı. Dolayısıyla İsrail’in yeni savaşı, Hizbullah’ı yabancılaştırmaktan ve ötekileştirmekten çok Lübnan halkının nezdinde Hizbullah’ın popüleritesinin artmasına yol açtı.

Savaşın şiddeti arttıkça, siyasal İslam’la ilgisi olan-olmayan hemen herkes, özellikle de Arap entelektüelleri Hizbullah’ı “desteklemeye, savunmaya” başladılar. Hizbullah, Lübnan halkının gözünde ve hala bu coğrafyadaki sorunları kendine dert edinen birkaç ülkenin ve kimi Arap entelektüellerinin nezdinde bir “terör” örgütü olmaktan çıktı. Lübnan hükümetinin eli kolu bağlı

konumuna karşılık, Hizbullah'ın İsrail saldırıları karşısındaki beklenmeyen karşılık verme gücü ve İsrail'in orantısız güç kullanımı Hizbullah'ın "vatan savunması" yaptığı düşüncesini uyandırdı. Ülkedeki Hizbullah algısının evrimindeki tetikleyici olay ise, 3 Ağustos'ta bir güney Lübnan kasabası Kana'da gerçekleştirilen bir katliam oldu. Olmert, Kana katliamını/ bombalamalarını Hizbullah saldırılarının buradan yürütüldüğünü ve füzelerin buradan fırlatıldığını ileri sürerek, Batı medeniyetini tehdit eden "Müslüman terörü"yle mücadele ettiklerini dile getirmek yoluyla meşrulaştırmayı hedeflemekteydi. Oysa Kana'daki katliam sonucunda, yaşanan toplu ölümlerin sarsıcı etkisine bağlı olarak gerçekleşen, Birleşik Devletler'i ve İsrail'i hedef alan protesto gösterileri Olmert'in iddiasındaki anlamsızlığı ortaya koymaktaydı. Birçok Arap ülkesi geniş çaplı protesto eylemlerine sahne olurken, aynı süreç Lübnan'da da yaşandı. Lübnan Devlet Başkanı Fuad Sinyora'nın televizyon ekranlarında gözü yaşlar içerisindeki görüntüsü herkesin hafızasında yer ettiği gibi, bu olayın ardından Sinyora'nın Condoliza Rice'la görüşmeyi reddetmesi ve Beyrut sokaklarında binlerce protestocunun "İsrail yok olsun" sloganları Kana katliamının bardağı taşıran son damla olduğuna işaret etmekteydi. Ayrıca, savaş boyunca ve özellikle Kana'daki kırılmadan sonra Lübnan'da ve Hizbullah'ı destekleyen kimi Arap ülkelerinde Hizbullah lideri Nasrallah'ın posterleri eşliğinde İsrail'i kınama girişimleri, Hizbullah'ın nereye evrildiğine dair ipuçları vermektedir.

Kana katliamıyla beraber, Lübnan hükümeti içerisindeki ABD yanlılarıyla Suriye yanlıları arasındaki kampaşma ortadan kalktığı gibi, Lübnan'da İsrail karşıtlığı temelinde şekillenen bir ortak cephe oluşması mümkün hale geldi. Dolayısıyla, savaşın ilerleyen günlerinde Lübnan halkı, savaşın Hizbullah'ın iki İsrail askerini kaçırmasının cezası olarak başladığını hatırlamıyordu. Nitekim savaşın ilerleyen günlerinde görsel ve yazılı basında 12 Temmuz'da adından sıklıkla söz edilen bu iki İsrail askerinin akıbetine dair herhangi bir bilgi yer almadı. Artık Hizbullah İsrail'e karşı ülkeyi savunacak bir "Lübnan ordusu" olarak algılanıyordu. Dolayısıyla Hizbullah'a yönelik tepkilerin artacağı ve Lübnan'da bir bölünme yaşanacağı hevesiyle başlatılan Lübnan savaşı, aksine Hizbullah'ın ülkedeki meşruiyetinin sağlamlaştırmasına yardım etti. Bununla birlikte, bölgede Irak'a özgü durumdan yola çıkılarak yapılan Şii-Sünni bölünmesi iddialarının bu örnekte geçerli olmadığı ortaya çıktı. Nitekim Lübnan toplumunun ağırlıklı nüfusunu oluşturan Şiiler Hizbullah'a destek verirken, Sünniler'de de Filistin seçimlerinden zaferle çıkan Hamas'a desteği nedeniyle Hizbullah'a yönelik bir yabancılaşma yaşanmadı. Diğer yandan, Hamas'ın iktidarından sonra, Filistin'e gelen Batı yardımlarının -kasıtlı olarak- kesilmesiyle krize giren Filistin ekonomisine yönelik en büyük yardım talebi Hizbullah'ı da destekleyen (Şii) İran'dan gelmişti. Dolayısıyla son iki yıldır

Filistin-İsrail sorunu bağlamında yaşanan süreç, bölgede ve Lübnan örneğinde mezhepler arası bir ayrışmanın aksine mezhepler arası bir yakınlaşmanın zemini hazırladı.

Savaş boyunca ortaya çıkan gelişmeler, savaş sonrasında da aynı mecrada devam etti. Savaşın başlamasının üzerinden tam bir ay geçmişken, Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi ateşkes çağrısı yapan, savaşın sorumlusu olarak Hizbullah'ı işaret eden ve Lübnan'a bir Barış Gücü (UNIFIL) konuşlandırılmasını öngören 1701 sayılı ateşkes kararı aldı. Lübnan hükümeti ateşkes çağrısını onayladığını, Hizbullah lideri Nasrallah da İsrail'in ateşkes çağrısına uyması durumunda Lübnan hükümetinin kararına saygı duyacağını dile getirdi. Ancak kararın hemen ertesi gününde, Lübnan'dan Beyrut'un ağır bombardımana uğradığına ilişkin gelen haberler ateşkes kararının İsrail açısından ne anlam ifade ettiğini ortaya koymaktaydı. Bu kararın adil olmadığı, İsrail'in işgal ettiği yerlerden çekilmesinin karara bağlanmadığı ya da Lübnan'dan çekilme için herhangi bir son tarih tespit edilmediği ve Lübnan'da konuşlandırılması kararlaştırılan BM Barış Gücü'nün görev ve statüsünün belirsizliği yolundaki iddialar gündemi işgal etmeye başladı. Kararın, İsrail saldırılarını meşrulaştırmakla birlikte, Lübnan'ın güneyinde görev yapacak olan UNIFIL'nin Hizbullah'ın silahsızlandırılmasına yönelik olduğu dile getirildi. Dolayısıyla, uluslararası hukuktan ve İkinci Dünya Savaşı sonrasında sistemin yeniden yapılanmasının en önemli düzenleyicilerinden biri olarak ortaya çıkan Birleşmiş Milletler'den medet umanlar/adalet bekleyenler hayal kırıklığına uğramaktaydı. Burada cevabı içinde saklı şöyle bir soru formüle etmek, durumun vahametine dikkat çekmek açısından anlamlı olabilir: 1967 Savaşı ertesinde, İsrail'in işgal ettiği topraklardan çekilmesini talep eden 242 sayılı karar ya da 1973 Savaşı'nın sonrasında 242 sayılı karara atfen alınan 338 sayılı kararlardan hangisi "adil"di ki? Hadi bu kararların "adil" olduğunu varsayalım, bu kararlar İsrail üzerinde bir yaptırımda bulundu mu? Bunların ötesinde, daha yakın geçmişe gelirsek, İsrail'in Filistin ve İsrail sınırını tespit etmek için inşa ettiğini ileri sürdüğü "ayırma duvarı"nın kınayan kararın Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi değil de Uluslararası Adalet Divanı tarafından sadece bir danışma görüşü olarak alınmasının anlamı neydi? Nitekim 1701 sayılı kararı alan Güvenlik Konseyi üyesi beş ülkenin isimlerinin hatırlanması, savaşın sonunda gerçekleşeceğine inanılan adilane bir çözümün nafile bir bekleyiş olduğunu ortaya koymaktadır. Dolayısıyla "Uluslararası hukuk niye burada işlemiyor?" veryansınlarına verilecek en güzel cevap, uluslararası hukukun zaten işlemesi gerektiği gibi işliyor olduğudur.

Bu satırların yazılmakta olduğu tarihte (2 Ekim 2006), gazetelerde İsrail'in Lübnan'da bulunan son askerlerini de geri çektiği haberi yer aldı. 12 Temmuz'da başlayan Lübnan savaşı, ateşkes kararının üzerinden neredeyse bir

buçuk ay geçmişken İsrail'in asker çekmesiyle sonlanmış mı olmaktadır? Bu soruya olumlu bir cevap vermek, İsrail'in Lübnan'a yönelik savaşı başlatırken iddia ettiği *neden(ler)* hatırlandığında, şu an için pek mümkün görünmüyor. İsrail'in Lübnan'dan çekilmesiyle, 12 Temmuz'da başlayan savaş sonlanmış gözükse de, bölgede özellikle Filistin-İsrail sorununda düğümlenen sürecin "barış"a evrileceğine dair iyimser bir beklentinin çok uzağındayız.